شیعر و پەخشانی

سوارە ئیلخانی‌زادە

لێکدانەوە و شیکردنەوەی بەرهەمەکانی سوارە ئیلخانی‌زادە

کۆکردنەوە و ئامادەکردنی

www.ketab.ir

بهره‌ور، محمد، ۱۳۳۰ -

شیعر و په خشانی سواره ئیلخانی‌زاده: لیکدانه‌و شیکردنه‌وه‌ی به‌رهه‌مه‌کانی سواره

کوکردنه‌وه و ئماده کردنی محه‌ممه‌د به‌هره‌وه‌ر.

تاران: آرمان نگار، ۱۳۹۵.

۶۷۲ ص.

شابک: ٤-٧٩-٦٦٠٤-٦٠٠-٩٧٨

موضوع: ایلخانی‌زاده، سواره، ۱۳۱۶ - ۱۳۵۴. -- نقد و تفسیر

موضوع: شعر کردی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد

موضوع: Kurdish poetry -- ۲۰th century -- History and criticism

رده بندی کنگره: PIR۳۲۵۶/س۷۴۳ب۸۳۵ ۱۳۹۵

رده بندی دیویی: ۸فا۲۱/۹

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۵۷۹۱۹

شێعر و پەخشانی سوارە ئێلخانی‌زادە

لێکدانەوە و شیکردنەوەی بەرهەمەکانی سوارە

کۆکردنەوە و ئامادە کردنی: محەممەد بەهرەوەر

بڵاوکراوەی: نەشری ئارمان نیگار

پیت‌چن: پەروین پیرەبابی

چاپی: یەکەم- ۱۳۹۵

بنکەی چاپەمەنی: ئارمان نیگار

تیراژ:۱۰۰۰ دانە

نرخی: ۳۵۰۰۰ تمەنە

ژمارەی سپاردن: ٤-٧٩-٦٦٠٤-٦٠٠-٩٧٨

www.ketab.ir

پێڕست

پێشەکی بۆ چاپی دووهەم ٩

پێشەکی ١٢

کورتەی ژیانی سوارە ١٦

سوارە لە پەخشانی کوردی (محەممەد بەهرەوەر) ١٧

سوارە و شێعری شار ٥١

بیرەوەرییەک لە خەرم و سوارەی نەمر (محەممەد نووری) ٥٥

ئامۆژگاریی سوارە بۆ دۆستێکی سەردەمی منداڵیی ٥٨

ڕەنگە ئەمە دوایین نووسراوەی (سوارە) بێ ٦١

وتوویژ لەگەڵ فاتیح شێخولئیسلامی ٦٣

سوارە (عەزیز کەیخوسرەوەی) ٧٧

سوارە لەبەر تیشکی نووسراوەکانی‌دا (ئەحمەد شەریفی) ٨٤

دە ساڵ دوای کاک سوارە (سەلاحەددین موهتەدی) ١٠١

ئاورێک وەسەر سوارە (ح. بەفرین) ١١٦

چاوخشاندنێک بە سەر شێعری (شار)ی سوارە (باوکی تارا) ١٢١

ڕەخنە لەسەر ڕەخنەی شێعری (شار)ی سوارە ئێلخانی‌زادە (١) (مارف‌ئاغایی)

.... ١٣٣

ڕەخنە لەسەر ڕەخنەی شێعری (شار)ی سوارە ئێلخانی‌زادە (٢) (مارف‌ئاغایی)

.... ١٤٣

وەڵامی ڕەخنە (عەلی ڕێبوار) ١٥٣

بەرەو شار (سەلاحەددین ئاشتی) ١٦٣

www.ketab.ir

ژیاننامەی سوارە (عومەر ئیلخانی).. ١٧٦
سوارە بوت نییە! (جەلال مەلەکشا).. ١٩٢
کێ کوتوویە «سوارە بوتە» ...؟(حاجی عومەر ئیلخانی) ٢٠٨
لێکدانەوەی خەوەبەردینە (١) (مارف ئاغایی)........................ ٢١٧
لێکدانەوەی خەوەبەردینە (٢) (مارف ئاغایی)........................ ٢٣٢
سوارە (محەممەد حەمەباقی) ٢٤٥
هێندێک تێبینی لەسەر لێکدانەوەی خەوەبەردینە (ئەحمەد قازی) ٢٥٤
ولامی رەخنە (مارف ئاغایی).. ٢٦٤
دو صمیمی (سەلاحەددین ئاشتی).. ٢٦٨
کوا شەنگە سوار؟ (سەلاحەددین ئاشتی) ٢٧٥
لە نێوان هەڵە و پەڵەدا (جەعفەر حوسێنپوور هێدی) ٢٨١
کورتە ولامێک و روونکردنەوەیەک (ئەحمەد شەریفی) ٢٨٥
سوارە و دووجار مەرگ (عومەر ئیلخانی) ٢٨٦
روونکردنەوەی روونکردنەوەیەک (عەلی خزری).. ٢٨٨
درەوشانەوەی سوارە (سەلاحەددین ئاشتی).. ٢٩٦
پاش پێشەکی (سەلاحەددین ئاشتی).. ٣٠٠
شەنگەسوار (مەنسوور حامیدی) ٣٠٤
کتێبێک لە گفتوگۆدا (سەلاحەددین موهتەدی).. ٣١٤
سوارە و سێ سەرنج (عەبدولخالق یەعقووبی).. ٣٥٤
سیبەری «سوارە» ... (سەلاحەددین موهتەدی) ٣٦٢
خوێندنەوەیەکی تازەی... (سەلاحەددین موهتەدی) ٣٩٠
شێعری سوارە گوزمی دووهەم (١) (رەهبەر مەحموودزادە)........................ ٤٣٩
www.ketab.ir

له ئەفسانەی نیمایوشیجەوە تا... (مراد ئەعزەمی) ٤٧٨

گریز از سلطەی آهن (سوارە ایلخانی‌زادە در...) ٤٨٩

سوارە ایلخانی‌زادە در گفتگو با اساتید........ ٤٩٩

سوارە در شعر فارسی هم پیادە نیست (دکتر پارسا یعقوبی) ٥١٣

بررسی هرمنوتیکی، فرمالیستی شعر(شار) (فردین عبدی) ٥٣٠

لێکدانەوەی هێرمۆنۆتیکی – فۆرمالیستی شێعری «شار»ی سوارە ئیلخانی‌زادە (ئەردەلان عەبدی)........ ٥٥٩

ئاسۆ و وەبیر هێنانەوەیەک (محەممەد بەهرەوەر) ٥٨٧

محاکەمەی سەحرایی (عەلی ئیسماعیل‌زادە)........ ٥٩٠

شێعری خەوەبەردینە، .....(ئەحمەد قازی) ٥٩٢

سوارە ئیلخانی‌زادە لە کەنارە... (رامان سۆزانی سوڵتانی) ٥٩٩

نظر استاد لطیف‌پور دربارەی سوارە ایلخانی‌زادە........ ٦٠٩

بە نێوی خودای جوانی و ئەوین (محەممەد فەهیمی)........ ٦١٣

شیکردنەوەی چەند (تاپۆ)یەک (محەممەد بەهرەوەر) ٦٢٠

سوارە و ئامۆژگاری ٦٢٠

سوارە و ئاسۆری دەروون ٦٢٢

مردن سەفەرێکی دوورودرێژە ٦٢٤

سوارە و ماناکردنەوەی شێعرێکی حافزی شیرازی ٦٢٧

سوارە و وەڵامدانەوەی ئەو زانایانەی دژی شاعیرن ٦٢٨

سوارە و ئاوات ناوێکی پیرۆزە ٦٣٠

سوارە و وەرگێڕان........ ٦٣٣

سوارە و بیری غەزالی........ ٦٣٦

سواره و ژیانی لادێ ٦٣٩

سواره و ئادەمیزاد و ئەشیا و هونەر ٦٤١

سواره و ڕووناکبیر ٦٤٤

سواره و ئاسۆ ڕوونە.. ٦٤٦

سواره و تۆران ٦٤٨

سواره و جیاوازی نێوان حافز و نالی.............................. ٦٥٠

سواره و دیمەنی بەفر و زستان..................................... ٦٥٤

سواره و خەڵکی شاری ئازێنم ٦٥٦

سواره و ڕووناک.. ٦٥٨

سواره و سێحری نیگا ٦٥٩

سواره و گۆران و هەژار ٦٦١

سواره و تراژێدی سەیدەوان ٦٦٤

وێنەکانی سواره ٦٦٦

***

www.ketab.ir

پێشەكی بۆ چاپی دووهەم

ڕەنگە زۆربەمان كۆك بین لەسەر ئەوەی كە نووسراوەكانی كاك سوارە، بە تەواوی نەگەیشتۆتە دەست خوێنەرانی هێژا. هەرچەند زۆر جار بانگەواز كراوە، كە ئەو كەسانەی نووسراوەی سوارەیان لەلایە بیگەیەننە دەست ئەو كەسانەی كە لەسەر بەرهەمەكانی سوارە كاریان كردووە. بەڵام بەداخەوە بەدەگمەن بەدەم ئەو بانگەوازەوە هاتوون.

بە دڵنیاییەوە دەڵێم كە نووسراوەكانی كاك سوارە، زۆر لەوە زیاترن كە تاكوو ئێستا بڵاو كراونەوە. هەروەها لێكدانەوە و شیكردنەوەی بەرهەمەكانی سوارە، زۆر لەوە زیاترن كە تاكوو ئێستا كۆ كراونەوە. بۆ ئەم قسەش بەڵگەم ئەوەیە: كە دوای بڵاو بوونەوەی كتێبی شێعر و پەخشانی سوارە، لێكدانەوە و شیكردنەوەی بەرهەمەكانی سوارە ئێلخانیزادە. كۆكردنەوە و ئامادە كردنی محەممەد بەهرەوەر. كە ساڵی ٢٠١١ ئەكادیمیایی كوردی لە هەولێر بڵاوی كردۆتەوە، لەو ماوەیەدا بەدەیان وتار و لێكدانەوە لە لایەن چەند دۆستێكی خۆشەویست و ئەدەب دۆستەوە گەیشتۆتە دەست من. لەوانە: دوكتور محەممەد عبدولی، پڕ بە دڵی سپاسی دەكەم.

ئەو وتار و شیكرنەوەوانەی كە تاكوو ئێستا لەسەر بەرهەمەكانی كاك سوارە، بڵاو كراونەوە، بەشێكی زۆریان بە زمانی كوردی بوون. بەڵام لە چاپی دووهەمدا چەند لێكۆڵینەوەیەكی ئاكادیمیانە و زانستی لەسەر بەرهەمەكانی سوارە بە زمانی فارسی، پێشكەش بە ئەدیبان و ئەدەب دۆستان دەكەین. ئەو وتار و لێكۆڵینەوانەی كە پاش چاپی یەكەم لەم بەرهەمە زیاد دەكرێ لە دوو بەشی كوردی و فارسی پێك هاتووە كە بریتین لە: ١- وتاری كوردی. شەش وتار ٢- لێكدانەوەی شێعری شار یەک ٣- وتاری فارسی.

www.ketab.ir

چوار وتار ٤- بررسی شێعری شار یەک. هەروەها لێکدانەوە و شیکردنەوەی چەند بەرنامەیەکی تاپۆ و بوومەلێڵ بە قەڵەمی نووسەر «بەهرەوەر».

ئەو بەرهەم و کۆ کراوانەی کە تاکوو ئێستا لەسەر بەرهەمەکانی کاک سوارە بڵاو بوونەوە بریتین لە:

١- خەوەبەردینە. سەرجەمی شێعرەکانی سوارە ئێلخانیزادە. بڵاوکەرەوە: ناوەندی بڵاو کردنەوەی فەرهەنگ و ئەدەبی کوردی. ئینتشاراتی سەلاحەددینی ئەییووبی. چاپی یەک سالی ١١٧٢

٢- تاپۆ و بوومەلێڵ. سوارە ئێلخانیزادە. تهران نشر پانیز. چاپی یەکەم سالی ١٣٧٩

٣- سوارە و پەخشانی کوردی. نووسینی محەممەد بەهرەوەر. سلێمانی سالی ٢٠٠٥ دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم.

٤- زەمزەمەی زوڵاڵ. سەرجەمی بەرهەمەکانی سوارە ئێلخانیزادە. کۆ کردنەوە و ڕێکخستنی عەبدولخالق یەعقووبی. بڵاوکراوەی ئاراس. چاپی یەکەم. هەولێر سالی ٢٠٠٧.

٥- خەوەبەردینە. سوارە ئێلخانیزادە. ئامادە کردنی ئەفشین بەهاریزەر. پەخشانگای ئازادی. چاپی یەکەم. ١٣٨٨ی هـ

٦- شێعر و پەخشانی سوارە. لێکدانەوە و شیکردنەوەی بەرهەمەکانی سوارە ئێلخانیزادە. کۆکردنەوە و ئامادەکردنی محەممەد بەهرەوەر. بڵاوکراوەی ئەکادیمیای کوردی. چاپخانەی حاجی هاشم. سالی ٢٠١١

٧- شەنگەسوار سەرجەمی بەرهەمەکانی سوارە ئێلخانیزادە. ئامادەکردن و پێداچوونەوە: سەلاحەددین ئاشتی. کۆکردنەوە: عومەر ئێلخانی. چاپی دووهەم. سلێمانی ٢٠١٤. غەزەلنووس.

٨- سنگینه خواب (خەوە بەردینە)، سوارە ایلخانیزادە، ترجمە: اسماعیل برزنجی، انتشارات توکلی، چاپ اول، تهران، ١٣٨٠.

٩- ڕۆڵی سوارەی ئیلخانیزادە لە نوێگەری شێعری کوردیدا، نامەیە کە شنۆ محەممەد مەحموود پێشکەشی کۆلیجی پەروەردەی زانکۆی کۆیەی کردووە و بەشێکە لە پێویستییەکانی پلەی ماجستێر لە ئەدەبی کوردی دا. ٢٧٠٦ کوردی، ١٤٢٧ کۆچی، ٢٠٠٦ی زایینی.

١٠ - پایان‌نامە برای دریافت درجەی کارشناسی ارشد «M.A» رشتەی زبان و ادبیات فارسی. عنوان: نقد فرمالیستی سرودەهای چاپ‌شدەی سوارە ایخانی‌زادە. نگارش: اردین عبدی. تابستان ١٣٨٧.

***

www.ketab.ir